

Учебна програма

по

Вероучение

за неделните училища в Българската православна църква

Въведение

Преподаването на Вероучение в неделните училища на Православната църква има многовековна традиция и днес тя има много общи черти с методиката на преподаване от предните десетилетия и столетия. Опитът на Църквата се препредава на по-младите чрез обучението и чрез практиката, и катехизацията винаги е била неразделно свързана с участието в богослужението и в енорийския църковен живот. Така и днес обучението в неделните училища следва тази изпитана традиция на православно възпитание и подготовка, подхранвайки по този начин духовния потенциал на нацията, така необходим в съвременния секуларен и културно-многообразен свят.

Предлаганата Учебна програма е насочена към изграждане и утвърждаване на автентичното православно мислене и поведение чрез усвояване и практическо приложение на православните вероучителни знания, умения и навици. Обучението в неделните училища има редица сходни черти с общообразователния процес на обучение и педагогическият такт и опит са задължително необходими за учителя по Вероучение. Но това обучение има и редица специфични особености, които го отличават от всяко друго преподаване. Учителят в неделното училище трябва да притежава богат богословски и църковно-практически опит, за да може успешно да изпълни важната за църковното образование задача - християнинът може да (пре)даде на другите само онова, което той вече притежава. От Програмата се вижда, че всяка тема е необходимо обвързана с практическото приложение на разглежданите църковно-богословски въпроси, преди всичко с богослужението и с енорийския църковен живот. Ето защо учителят по Вероучение в неделното училище трябва да съчетае по най-адекватен начин единството на думи и дела в своето учителско християнско служение.

Програмата се отличава със строга православна насоченост и същевременно с умерена и толерантна насока на тематичното разнообразие. Избегнат е както фундаменталисткия подход, така и широкия либерализъм в християнската интерпретация на църковните въпроси. Поддържа се становището, че

истинското православие не е нито в абсолютното отричане, нито в абсолютното приемане на идеи и опит. Трезвеното и умерено възприемане и приложение на православно учение и практика се основава на богатия опит, оставен ни от живота и творенията на светите отци и учители на Църквата, от българските църковни възрожденци и православните подвижници, които прилагат на практика своето богословие и църковно самосъзнание в реалния, бурния и нееднозначния езически и многокултурен свят, утвърждавайки по този начин жизнерадостния характер на проповядваното от тях учение, като избягват всяка крайност.

Една от целите на предлаганата Учебна програма е да предложи единен подход в преподаването на Вероучение в неделните училища на Българската православна църква, който се основава на последователното спазване на догмите и каноните на Православната църква в учението и практиката. Във всяка степен на обучение - от 1-ва до 7-ма година - занятията започват и завършват с православно храм и богослужението, както и с живота на православно енория. Този подход прави максимално успешно приобщаването на децата от неделното училище към живота православно учение и неговата енорийска църковна практика и по този начин се постига пълно въцърковление на личността още през първите три-четири години на обучение. През следващите години трябва да се формира убедена в своето православно достойнство и национално самосъзнание личност, която да приложи своя православно опит и потенциал в българското общество с цел утвърждаването му сред другите (предимно европейските) народи.

В Програмата са представени два варианта на обучение в неделните училища: със занятия 1 час седмично и със занятия 2 часа седмично. Първият вариант не е много удачен, тъй като за 30 часа през годината може да се вземе само едно минимално количество учебен материал, и което е по-важно - за толкова кратко време е трудно да се формират православните умения и навици, което е крайната цел на всяка една от посочените 7 години на обучение. При обучение в неделното училище с 2 часа седмично материалът се разработва по-подробно и по-последователно и се дава възможност на личността да усвои и практическите православни умения чрез участието ѝ в богослужението и в енорийския живот на храма. Ето защо се препоръчва да се следва вторият вариант на предлаганата Програма, а ако тя може да бъде допълнена и с участие на децата в редовното неделно богослужение в храма и в църковно-социалните дейности на енорията, то тогава формирането на исканите православни умения и навици (а оттам - на православно характер и поведение) би се утвърждавало по най-успешен начин.

Тук е предложен и втори вариант на 1-та година на обучение в неделното училище, тъй като е възможно за пръв път в него да дойдат деца от различна възрастова група, например 10-15 деца на възраст 7, 8 или 9 години и още толкова - на възраст 10-12 години. Тогава учителят по Вероучение трябва да

ги раздели на две отделни групи и да следва предложеният тематичен план за съответната възраст. Възможно е формирането и на сборна група, но ако възрастовата разлика е повече от две-три години, процесът на обучение би бил силно затруднен. След 1-та година на обучение децата се обединяват в една група за 2-та година на обучение.

Накрая, няколко думи за съдържателното обезпечаване на процеса на обучение, т.е. за учебниците и помагалата по Вероучение. Следва да се каже, че почти всички излезли досега у нас помагала могат да бъдат подходящи за неделното училище, например "Вероучение" на Иван Николов, учебниците по Религия за II-IV клас, V-VI клас и VII-VIII клас, използвани в СИП по Религия, учебниците "Свещена история на Стария Завет" и "Свещена история на Новия Завет" на Венцислав Дуриданов и др., "Моята вяра" на библиотека Духовно възраждане - Враца, "Нашата вяра", както и други подобни книги и помагала; подходящи могат да бъдат и други книги, например "Библия за деца" на издателска къща "Слънце" или "Илюстрирана библия" на издателство David C. Cook (последната е особено полезна за 7-годишните), и др. Разсъжденията от типа "в тази книга има протестантски идеи" (включително в българските издания) в случая са неуместни, тъй като децата (а понякога и възрастните) в никакъв случай не могат да схванат професионалния оттенък на изложението: те могат да схванат само онова, което учителят по Вероучение ще им прочете и след това ще изясни прочетеното. А трябва да кажем, че българските православни богослови притежават висока богословска и църковна ерудиция и винаги могат да интерпретират какъвто и да е библейски текст в православна светлина. Ако помагалата ще се раздават на децата и те ще ги носят вкъщи, тогава наистина по-удачно би било да им се дадат "православните" (а не други) помагала. Но по време на занятията в неделното училище учителят може да ползва всички онези помагала, книги, карти (например "Учебен библейски атлас" на д-р Тим Даули, изд. на Българското библейско дружество), фланелографи и т.н., които по най-ефективен начин могат да онагледят преподаваната тема. Не ще и дума, разбира се, че занятията по Вероучение в храма ще изобилстват с нагледността на православните икони, стенописи, богослужбни предмети и т.н., което трябва да бъде постоянното обкръжение (обстановка) на децата по време на часа.

Това съдържателно обезпечаване може да бъде валидно до издаването на учебници по предложеното в тази Учебна програма тематично съдържание. От това следва, че Светият Синод на БПЦ следва да вземе решение за издаването на учебници и помагала, подходящи само за Неделното училище, които по своето съдържание, цели и задачи се отличават от тези за общообразователните училища. Ако се вземе такова решение, преподавателите от Православния богословски факултет при Великотърновския университет "Св. св. Кирил и Методий" могат в кратки срокове да предадат текстовете за съответните учебници и помагала.

Предлаганата Учебна програма има препоръчителен характер. Тя не задължава учителя да я следва напълно и безпрекословно. Но тя показва пътя на формиране на истински православен характер чрез избраното тематично разнообразие, което със своята последователност и систематичност води до изграждането на необходимите за дадената възраст (за дадената година на обучение) черти на характера чрез усвоените (по дадените теми) знания, умения и навици. Ето защо се препоръчва на учителя в неделното училище да следва посочената логика на тематична насока на обучението и при промяна (или разменяне, разместване) на тематичния ред да постигне целите на обучение за съответната степен (година на обучение) и формулираните резултати от обучението.

Тази Програма е одобрена от Светия Синод на Българската православна църква на 24 януари 2001 г. с протокол № 7, с което се препоръчва за преподаване в неделните училища на БПЦ. Същевременно, тя подлежи на доуточняване и положителните отзиви за нея само ще допринесат за нейното подобряване.

Валентин Кожухаров

У ч е б н а   п р о г р а м а

1-ва година на обучение

(1 час седмично, 30 часа за учебна година)

I. Цели на обучението:

1. Придобиване на начални познания за Православната църква чрез вероучителните уроци за храма, за най-важните събития от Стария и Новия Завет, за църковните православни празници и за живота и подвизите на християнските светци

2. Придобиване на начални умения за адекватно православно отношение към богослужението и православно учение чрез занятията за храма и за св. литургия, за православните песнопения и за постите и причащението в Православната църква

3. Придобиване на умения и навици за православен църковен начин на живот (въцърковление) чрез знанията на православните молитви, на православния енорийски живот и на православно богослужение

Тази цел се постига чрез целенасочено обучение по посочените 30 теми при непосредственото участие на децата в живота на храма и на енорията. Главната задача за изпълнението ѝ се свежда до обучение не толкова по Священото Писание (Библията), колкото по въпросите на Православието - неговото учение и жива богослужерна практика. Акцентът се поставя не толкова върху знанието, колкото върху умението и навика в Православието. Знанието ще дойде по-късно, но то вече ще се гради върху православния светоглед на детето и ще се обвърже по най-непосредствен начин с Православната църква и нейния енорийски църковен живот.

II. Тематично съдържание:

Часове	Ученици от 7 до 9 години
1-ви час	Храмът - дом Божи
2-ри час	Бог и хората: молитвата
3-ти час	Бог - Творец на невидимия и видимия свят
4-ти час	Бог - Творец на човека
5-ти час	Адам и Ева. Послушание и вина
6-ти час	Хората - богоискатели (търсещи Бога)
7-ми час	Спасителят на света
8-ми час	Христовата Църква
9-ти час	Православният храм и богослужението
10-ти час	Православни песнопения: "Отче наш"

11-ти час	Народни и църковни празници
12-ти час	Рождество Христово. Песноп. "Рождество Твое"
13-ти час	По пътя на християнското усъвършенстване. Християнски светци. Св. Василий Велики
14-ти час	Господски и Богородични празници. Богоявление и Сретение Господне
15-ти час	Постите в Православната Църква. Велики пости
16-ти час	Православни песнопения: "Богородице Дево"
17-ти час	Кратък молитвослов: сутрешни молитви
18-ти час	Причастието в Православната църква
19-ти час	Кратък молитвослов: вечерни молитви
20-ти час	Православни песнопения: тропар на храмовия светия (храмовия празник)
21-ви час	Възкресение Христово: Великден
22-ри час	Св. Георги Победоносец
23-ти час	Кратък молитвослов: молитви при различни случаи
24-ти час	Св. братя Кирил и Методий
25-ти час	Спасовден: Възнесение Господне
26-ти час	Пресвета Троица
27-ми час	Празниците Петдесетница и Св. Дух
28-ми час	Православни песнопения: "Достойно ест"
29-ти час	Светата литургия
30-ти час	Православният християнин и православната енория

Часове	Ученици от 9 до 11-12 години
1-ви час	Храмът - дом Божи
2-ри час	Бог - Творец на света и човека
3-ти час	Адам и Ева
4-ти час	Животът на първите хора на земята
5-ти час	Хората очакват обещанието за Спасител
6-ти час	Рождество Христово
7-ми час	Православният храм и богослужението
8-ми час	Християнската молитва. Молитвата "Отче наш"
9-ти час	Православни песнопения: "Богородице Дево"
10-ти час	Православен молитвослов: сутрешни молитви
11-ти час	Православен молитвослов: вечерни молитви
12-ти час	Православен молитвослов: молитви при различни случаи. Песноп. "Отче наш"
13-ти час	Светата литургия Песноп. "Дядо Господи, прости ме"
14-ти час	Православни богослужения: вечерня и утрень Песноп. "Достойно ест"
15-ти час	Библията - книга на книгите
16-ти час	Откровенията на Бога към хората
17-ти час	Старозаветни разкази: Грехопадението
18-ти час	Старозаветни разкази: Потопът
19-ти час	Старозаветни разкази: Авраам, Исаак, Яков
20-ти час	Старозаветни разкази: Йосиф

21-ви час	Старозаветни разкази: Мойсей. 10-те Божи заповеди
22-ри час	Обещанието за Спасител. Богоявление
23-ти час	Учението на Исус Христос - основа на християнския живот
24-ти час	Православието - наследник на автентичното Христово учение
25-ти час	Православните празници. Възкресение Христово
26-ти час	Народни и църковни обичаи и празници
27-ми час	Св. Георги Победоносец
28-ми час	Св. братя Кирил и Методий
29-ти час	Пресвета Троица. Празниците Петдесетница и Св. Дух.
30-ти час	Православният християнин и православната енория

1-ва година на обучение

(2 часа седмично, 60 часа за учебна година)

Часове	Ученици от 7-9 години
1-ви час	Храмът - дом Божи
2-ри час	Православният храм
3-ти час	Бог и хората: молитвата
4-ти час	Бог - Творец на невидимия и видимия свят
5-ти час	Бог - Творец на човека
6-ти час	Адам и Ева
7-ми час	Грехопадението
8-ми час	Каин и Авел

9-ти час	Животът на хората без Бога и в търсене на Бога
10-ти час	Бог обещава Спасител на света
11-ти час	Иисус Христос - Спасителят на света и на хората
12-ти час	Христовата Църква
13-ти час	Православието - наследник на автентичното Христово учение
14-ти час	Православното богослужение: вечерня и утрень
15-ти час	Православните молитви. Молитвата "Отче наш"
16-ти час	Православните песнопения. Песноп. "Отче наш"
17-ти час	Християни и християнски светци
18-ти час	Св. Димитър Солунски
19-ти час	Господски и Богородични празници. Въведение Богородично и ден на християнското семейство
20-ти час	Св. Николай Мирликийски Чудотворец
21-ви час	Кратък молитвослов: утренни молитви
22-ри час	Рождество Христово
23-ти час	Православни песнопения: "Рождество Твое"
24-ти час	Св. Василий Велики. Св. Йоан Предтеча
25-ти час	Йордановден и Сретение Господне
26-ти час	Кратък молитвослов: вечерни молитви
27-ми час	Православни песнопения: "Богородице Дево"
28-ми час	Постите в Православната Църква. Велики пости
29-ти час	Заговезни. Неделя месопустна и неделя сиропустна
30-ти час	Вина и прошка. Неделя на опрощението
31-ви час	Притчата за митаря и фарисея

32-ри час	Православни песнопения: тропар на храмовия светия (храмовия празник)
33-ти час	Причастието в Православната Църква
34-ти час	Кратък молитвослов: молитви при различни случаи
35-ти час	Православни песнопения: "Дядо Господи, прости ме"
36-ти час	Притчата за богаташа и бедния Лазар
37-ми час	Иисус Христос прави чудеса. Чудото в Кана Галилейска
38-ми час	Чудесното нахранване на пет хиляди души
39-ти час	Иисус укротява бурята в морето
40-ти час	Заповед и закон. 10-те Божи заповеди
41-ви час	Новата заповед на Иисус Христос
42-ри час	Христовите последователи
43-ти час	Притчата за сеяча
44-ти час	Притчата за блудния син
45-ти час	Кой е добър християнин? Притчата за милостивия самарянин
46-ти час	Църковни и народни празници. Връбница
47-ми час	Радости и страдания в живота
48-ми час	Христовите страдания (Страстна седмица)
49-ти час	Тайната вечеря
50-ти час	Християнският кръст. Христовият кръст
51-ви час	Разпятие Христово. Възкресение Христово. Великден
52-ри час	Живоприемни източник
53-ти час	Православни песнопения: "Достойно ест"
54-ти час	Християнски мъченици

55-ти час	Св. Георги Великомъченик и Победоносец
56-ти час	Св. братя Кирил и Методий
57-ми час	Пресвета Троица. Възнесение Господне
58-ми час	Празниците Петдесетница и Св. Дух
59-ти час	Светата литургия
60-ти час	Православният християнин и православната енория
Часове	Ученици от 9 до 11-12 години
1-ви час	Храмът - дом Божи
2-ри час	Православният храм
3-ти час	Бог - Творец на света и човека
4-ти час	Адам и Ева
5-ти час	Грехопадението
6-ти час	Животът на първите хора на земята
7-ми час	Бог обещава Спасител на света
8-ми час	Богоявление
9-ти час	Православното богослужение
10-ти час	Православните молитви. Молитвата "Отче наш"
11-ти час	Православните песнопения. Песноп. "Отче наш"
12-ти час	Православен молитвослов: сутрешни молитви
13-ти час	Православен молитвослов: вечерни молитви
14-ти час	Православен молитвослов: молитви при различни случаи

15-ти час	Православни песнопения: "Богородице Дево"
16-ти час	Светата литургия
17-ти час	Православно богослужение: вечерня
18-ти час	Православно богослужение: утренья
19-ти час	Православни песнопения: "Достойно ест"
20-ти час	Молитвата - необходимост и задача за човека. Откровението Божие към хората
21-ви час	Свещеното Писание - Библията
22-ри час	Старозаветни разкази: Грехопадението и животът на хората без Бога и в търсене на Бога
23-ти час	Старозаветни разкази: Авраам, Исаак, Яков
24-ти час	Старозаветни разкази: Йосиф
25-ти час	Старозаветни разкази: Мойсей
26-ти час	Старозаветни разкази: 10-те Божии заповеди
27-ми час	Старозаветни разкази: Св. пророк Илия
28-ми час	Старозаветни разкази: Св. пророк Даниил
29-ти час	Старозаветни разкази: Псалтирът
30-ти час	Обещанието за Спасител
31-ви час	Рождество Христово
32-ри час	Христовото учение - основа на християнския живот
33-ти час	Православието - наследник на автентичното Христово учение
34-ти час	Христовите апостоли и ученици
35-ти час	Християнските свещенослужители
36-ти час	Православното монашество

37-ми час	Българските храмове и манастири
38-ми час	Православни песнопения: "Радуйся Невесто"
39-ти час	Иисус Христос говори с притчи: притчата за сеяча
40-ти час	Притчата за митаря и фарисея
41-ви час	Притчата за богаташа и бедния Лазар
42-ри час	Притчата за блудния син
43-ти час	Притчата за милостивия самарянин
44-ти час	Иисус прави чудеса: чудото в Кана Галилейска
45-ти час	Чудесното нахранване на пет хиляди души
46-ти час	Иисус укротява бурята в морето
47-ми час	Заповед и закон. 10-те Божии заповеди
48-ми час	Новата заповед на Иисус Христос
49-ти час	Да обичаме Бога и ближните!
50-ти час	Църковни и народни празници. Връбница
51-ви час	Христовите страдания. Разпятие Христово
52-ри час	Възкресение Христово. Великден
53-ти час	Живоприемни източник
54-ти час	Християнски мъченици. Св. Георги Великомъченик и Победоносец
55-ти час	Св. братя Кирил и Методий
56-ти час	Пресвета Троица
57-ми час	Спасовден: Възнесение Господне
58-ми час	Празниците Петдесетница и Св. Дух
59-ти час	Петровден: св. ап. Петър и Павел

60-ти час

Православният християнин и православната енория

III. Резултати на обучението:

Формиране на начални православни знания и умения, които в края на учебната година трябва да доведат до първоначалното изграждане на въцърковлена православна личност.

2-ра година на обучение

(1 час седмично, 30 часа за учебна година)

I. Цели на обучението:

1. Придобиване на познания за свещения характер на православното учение чрез знанията за главните събития от Стария и Новия Завет и за основните Господски празници
2. Придобиване на умения и навици за пълноценно участие в богослужения живот на Православната църква чрез знанията и практиката в областта на богослужението, православните песнопения и православните молитви
3. Формиране на убеждения за истинността на православното учение чрез съпоставката на Православието с други религии и чрез обвързаността му с ежедневието, седмичния и годишния кръг на живота на православния християнин

II. Тематично съдържание:

Часове	Учебен материал
1-ви час	Православният храм: устройство и вътрешна подредба
2-ри час	Светата литургия. Причастието в Православната църква
3-ти час	Православни песнопения: "О Тебе радуется"
4-ти час	Библията - книга на книгите
5-ти час	Бог - Творец на света и човека

6-ти час	Старозаветни разкази: Адам и Ева. Грехопадението. Потопът
7-ми час	Старозаветни разкази: старозаветни патриарси
8-ми час	Преп. Йоан Рилски Чудотворец. Св. Димитър Солунски
9-ти час	Старозаветни разкази: старозаветни пророци
10-ти час	Старозаветни разкази: старозаветни съдии и царе
11-ти час	Старозаветни разкази: пророчески книги за обещания Месия
12-ти час	Рождество Христово
13-ти час	Християнската църква
14-ти час	Христовото учение: проповедта на планината
15-ти час	Христовото учение: беседите на Исус със самарянката и с Никодим
16-ти час	Христовото учение: притчите на Исус
17-ти час	Православен молитвослов: молитви по избор
18-ти час	Православните задушници
19-ти час	Неделите на Великите пости
20-ти час	Благовещение
21-ти час	Христовото учение: чудесата на Исус
22-ти час	Христовото учение: изцеренията на Исус
23-ри час	Възкресение Христово
24-ти час	Православни песнопения. Православен молитвослов: молитви по избор
25-ти час	Възнесение Господне
26-ти час	Св. Георги Победоносец. Летни църковни празници
27-ти час	Православието в историята на нашия народ

28-ми час	Св. братя Кирил и Методий
29-ми час	Православието по света
30-ти час	Православието и другите религии

2-ра година на обучение

(2 часа седмично, 60 часа за учебна година)

Часове	Учебен материал
1-ви час	Православният храм: устройство и вътрешна подредба
2-ри час	Православният храм: видове архитектурни стилове. Православните храмове в България
3-ти час	Светата литургия
4-ти час	Причащението в Православната църква
5-ти час	Православни песнопения
6-ти час	Библията - книга на книгите
7-ми час	Богооткровен характер на Библията. Стари Завет и Нови Завет
8-ми час	Бог - Творец на света
9-ти час	Бог - Творец на човека
10-ти час	Православни песнопения
11-ти час	Старозаветни разкази: Адам и Ева. Грехопадението
12-ти час	Старозаветни разкази: потопът. Животът на хората на земята след потопа
13-ти час	Старозаветни разкази: старозаветни патриарси
14-ти час	Преп. Йоан Рилски Чудотворец
15-ти час	Православен молитвослов: молитви по избор. Православни

	песнопения.
16-ти час	Св. Димитър Солунски
17-ти час	Старозаветни разкази: старозаветни пророци
18-ти час	Старозаветни разкази: старозаветни съдии и царе
19-ти час	Старозаветни разкази: пророчески книги за обещания Месия
20-ти час	Рождество Христово
21-ви час	Христовото учение: проповедта на планината (I част)
22-ри час	Христовото учение: проповедта на планината (II част)
23-ти час	Христовото учение: беседата на Иисус Христос със самарянката
24-ти час	Христовото учение: беседата на Иисус Христос с Никодим
25-ти час	Христовото учение: притчите на Иисус Христос
26-ти час	Православен молитвослов
27-ми час	Живите и починалите християни. Молитви за починалите
28-ми час	Православната задушница
29-ти час	Неделите на Великия пост: подготвителни недели
30-ти час	Неделите на Великия пост: великопостните дни и недели
31-ви час	Православни песнопения
32-ри час	Христовото учение: чудесата на Иисус Христос
33-ти час	Христовото учение: изцеренията на Иисус Христос
34-ти час	Христовото учение: Иисус Христос възкресява мъртви
35-ти час	Христовото учение: Иисус Христос предсказва
36-ти час	Православен молитвослов
37-ми час	Благовещение

38-ми час	Връбница
39-ти час	Страстна седмица
40-ти час	Тайната вечеря. Св. Евхаристия
41-ви час	Разпятие и смърт на Иисус Христос
42-ри час	Възкресение Христово
43-ти час	Православен молитвослов
44-ти час	Православни песнопения
45-ти час	Св. Георги Победоносец
46-ти час	Пролетно-летни църковно-народни празници
47-ми час	Възнесение Господне
48-ми час	Православието в историята на нашия народ: покръстване и златен век
49-ти час	Православието в историята на нашия народ: средновековие и църковно-национални борби от 19 век
50-ти час	Православието в историята на нашия народ: българска патриаршия
51-ви час	Православието в историята на нашия народ: Българската православна църква днес
52-ри час	Св. братя Кирил и Методий
53-ти час	Църковното празнуване на св. братя и народният празник на славянската писменост и култура
54-ти час	Православен молитвослов
55-ти час	Православни песнопения
56-ти час	Православието по света: традиционно православни страни
57-ми час	Православието по света: разпространение на Православието в традиционно неправославни страни

58-ми час	Православието и другите религии
59-ти час	Православието и другите религии в нашата страна
60-ти час	Православната енория

III. Резултати на обучението:

Утвърждаване на въцърковлението на младата личност и на познанията ѝ за спасителния характер на православно богослужение и молитвения живот.

3-та година на обучение

(1 час седмично, 30 часа за учебна година)

I. Цели на обучението:

1. Формиране на правилно знание и умение в областта на православния катехизис - основа за автентично православно поведение и църковен живот
2. Осъзнаване на историческия характер на религията като Божи Промисъл и човешка вяра и дела чрез уроците по История на християнската църква и по Устройство и управление на Българската православна църква
3. Придобиване на умения за по-задълбочено разбиране на православно богослужение и молитвен живот чрез занятията по църковнославянски език, по православно молитвослов и православни песнопения

II. Тематично съдържание:

Часове	Учебен материал
1-ви час	Православният храм. Свещенослужители и църковнослужители
2-ри час	Православните богослужения: вечерня, утреня, часове, св. литургия
3-ти час	Богослужбни книги. Богослужбни одежди и съсъди

4-ти час	Църковнославянският език. Църковнославянско четене: часослов
5-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения
6-ти час	Христовите апостоли
7-ми час	Основаване на Църквата
8-ми час	Светите Вселенски събори
9-ти час	Светите отци на Църквата
10-ти час	Византия и Православието
11-ти час	Църковно-народните борби на нашия народ през 19-ти век
12-ти час	Възстановяване на Българската патриаршия
13-ти час	Рождество Христово
14-ти час	Православен катехизис: символът на вярата (изяснение на 12-те члена)
15-ти час	Православен катехизис: Православните тайнства - св. Кръщение и св. Миропомазване
16-ти час	Православен катехизис: Православните тайнства - св. Причашение и св. Покаяние
17-ти час	Православен катехизис: Православните тайнства - св. Свещенство, св. Брак и св. Елеосвещение
18-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения. Църковнославянско четене
19-ти час	Православен катехизис: Господната молитва (изяснение)
20-ти час	Православен катехизис: Десетте Божии заповеди - заповеди 1-4
21-ти час	Православен катехизис: Десетте Божии заповеди - заповеди 5-10
22-ти час	Божии закон и Божия благодат. Христовата нова заповед
23-ри час	Православен катехизис: блаженствата
24-ти час	Православен катехизис: блаженствата

25-ти час	Християнското подвижничество. Светци, мъченици, преподобни, свещеномъченици, преподобномъченици, изповедници, безсребърници
26-ти час	Православното монашество. Аскетизъм и подвижничество
27-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения. Църковнославянско четене
28-ми час	Българската православна църква - история и настояще
29-ми час	Съборност на БПЦ. Епископат. Светият Синод на БПЦ.
30-ти час	Съборното начало в Църквата. Християните в Църквата. Православната енория

3-та година на обучение

(2 часа седмично, 60 часа за учебна година)

Часове	Учебен материал
1-ви час	Православният храм. Свещенослужители в Православната църква
2-ри час	Православният храм. Църковнослужители в Православната църква
3-ти час	Православните богослужения: вечерня и утрень
4-ти час	Православните богослужения: часове, св. литургия
5-ти час	Богослужебни книги
6-ти час	Богослужебни одежди и съсъди. Православният олтар
7-ми час	Църковнославянският език. Църковнославянско четене (часослов)
8-ми час	Православен молитвослов. Православни песнопения
9-ти час	Иисус Христос избира Своите апостоли

10-ти час	Дейност на апостолите и техните ученици
11-ти час	Основаване на Църквата
12-ти час	Църквата през първите векове на християнството
13-ти час	Светите Вселенски събори
14-ти час	Светите отци на Църквата
15-ти час	Византия и Православието
16-ти час	Иконите в Православието. Иконоборческият събор
17-ти час	Църковно-народните борби на нашия народ през 19-ти век
18-ти час	Българската православна църква от края на 19-ти и началото на 20-ти век
19-ти час	Възстановяване на българската патриаршия
20-ти час	БПЦ след 1945 г.
21-ви час	Православен молитвослов. Православни песнопения
22-ри час	Рождество Христово
23-ти час	Православен катехизис: символът на вярата (изяснение на членове 1-7)
24-ти час	Православен катехизис: символът на вярата (изяснение на членове 8-12)
25-ти час	Православен катехизис: православните тайнства (св. Кръщение и св. Миропомазване)
26-ти час	Православен катехизис: православните тайнства (св. Причащение)
27-ми час	Православен катехизис: православните тайнства (св. Покаяние)
28-ми час	Православен катехизис: православните тайнства (св. Свещенство)
29-ти час	Православен катехизис: православните тайнства (св. Брак)

30-ти час	Православен катехизис: православните тайнства (св. Елеосвещение)
31-ви час	Църковнославянско четене
32-ри час	Православен молитвослов. Православни песнопения
33-ти час	Великопостните недели: неделя Православна и неделя и неделя на св. Григорий Палама
34-ти час	Великопостните недели: неделя Кръстопоклонна и неделя на преп. Йоан Лествичник
35-ти час	Великопостните недели: неделя на преп. Мария Египетска
36-ти час	Православен катехизис: Десетте Божии заповеди (заповеди 1-4)
37-ми час	Православен катехизис: Десетте Божии заповеди (заповеди 5-10)
38-ми час	Божии закон и Божия благодат.
39-ти час	Новата заповед на Исус Христос. Любовта към Бога, към околните и към себе си
40-ти час	Православен катехизис: блаженствата (1-4); примери от житията на светиите
41-ви час	Православен катехизис: блаженствата (4-9); примери от житията на светиите
42-ри час	Християнското подвижничество. Форми на християнското подвизаване
43-ти час	Светци, мъченици, свещеномъченици, преподобномъченици; примери от житията на светиите
44-ти час	Преподобни, изповедници, безсребърници и др.; примери от житията на светиите
45-ти час	Съвременното православно монашество
46-ти час	Аскетизъм и подвижничество
47-ми час	Исихазъм
48-ми час	Подвижничество в света и в пустинята; примери от житията

	на светиите
49-ти час	Връбница
50-ти час	Разпятие и смърт на Исус Христос
51-ви час	Възкресение Христово
52-ри час	Църковнославянско четене
53-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения
54-ти час	Устройство на БПЦ
55-ти час	Епископат на БПЦ
56-ти час	Свети Синод на БПЦ
57-ми час	Съборност на Църквата
58-ми час	Християните в Църквата
59-ти час	Отношение към инославните християни
60-ти час	Православната енория

III. Резултати на обучението:

Укрепване в живото участие на младата личност в православните тайнства и подтикването ѝ към стремеж за християнско усъвършенстване.

4-та година на обучение

(1 час седмично, 30 часа за учебна година)

I. Цели на обучението:

1. Задълбочаване на знанията за православното учение чрез разглеждането на най-важните догматически положения на Православната църква

2. Осъзнаване на православния начин на живот като участие в богослужебния цикъл на Църквата в годишния кръг на православния календар чрез уроците за неподвижните и подвижните църковни празници и за християнските светци

3. Придобиване на умения за по-задълбочено разбиране на православното богослужение и молитвен живот чрез занятията по църковнославянски език, по православен молитвослов и православни песнопения

4. Получаване на основни знания за историческата основа за появата на трите християнски изповедания и за главните черти на римокатолицизма и протестантизма

II. Тематично съдържание:

Часове	Учебен материал
1-ви час	Православният храм и православното богослужение. Богослужебен кръг
2-ри час	Православната църковна година. Неподвижни църковни празници: изяснение на по-главните от тях
3-ти час	Православната църковна година. Подвижни църковни празници: изяснение на пасхалния кръг
4-ти час	Общохристиянски и православни светци
5-ти час	Общоправославни и български светци
6-ти час	История на Христовата Църква: Богочовешката мисия на Иисус Христос
7-ми час	История на Христовата Църква: Основаване и разпространение на Църквата по света
8-ми час	История на Христовата Църква: Християнската Църква до "великата схизма" в 1054 г.
9-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения. Църковнославянско четене
10-ти час	История на Христовата Църква: Римокатолицизъм
11-ти час	История на Христовата Църква: Реформация

12-ти час	История на Христовата Църква: Протестантизъм
13-ти час	История на Христовата Църква: Съвременно състояние на християнството
14-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения. Църковнославянско четене
15-ти час	Канон и догмат в християнската църква
16-ти час	Светите Вселенски събори. Ереси и лъжеучения
17-ти час	Бог - Един по Същество. Свойства на Бога
18-ти час	Бог - Троичен по Лица: Учението за Бога-Отца, Бога-Син и Бога-Светия Дух
19-ти час	Бог - Творец на всичко видимо и невидимо. Бог - Промислител за света и човека
20-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения. Църковнославянско четене
21-ти час	Бог - Изкупител
22-ти час	Бог - Осветител. Божията благодат
23-ри час	Свойства на Църквата: единство, святост, съборност и апостолство
24-ти час	Небесна и земна Църква. Молитви за починалите. Почитане на св. икони и на св. мощи
25-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения. Църковнославянско четене
26-ти час	Бог - Изпълнител на Своите определения за света и човека
27-ти час	Време и признаци на Второто Христово пришествие
28-ми час	Светъл и жизнерадостен характер на Православието
29-ми час	Православният християнин като утвърждение на Божията воля на земята
30-ти час	Православната енория

4-та година на обучение

(2 часа седмично, 60 часа за учебна година)

Часове	Учебен материал
1-ви час	Православният храм. Видове православни богослужения
2-ри час	Богослужебен кръг в Православната Църква
3-ти час	Православната църковна година
4-ти час	Неподвижни църковни празници: изяснение на по-главните от тях
5-ти час	Времето на празнуването на Пасха: еврейски и християнски определения
6-ти час	Пасхален кръг
7-ми час	Подвижни църковни празници: изяснение на по-главните от тях
8-ми час	Постите в Православната църква, свързани с неподвижните и подвижните църковни празници
9-ти час	Християнските светци
10-ти час	Православните светци
11-ти час	Общоправославни и български светци
12-ти час	История на Христовата Църква: Богочовешката мисия на Исус Христос
13-ти час	История на Христовата Църква: Основаване на Църквата
14-ти час	История на Христовата Църква: Разпространение на християнството
15-ти час	История на Христовата Църква: християнството през първите три века
16-ти час	Църковнославянско четене

17-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения
18-ти час	История на Христовата Църква: християнството през време на Светите Вселенски събори
19-ти час	История на Христовата Църква: Великата схизма от 1054 г.
20-ти час	История на Христовата Църква: Римокатолицизъм: основни черти
21-ви час	История на Христовата Църква: Отстъпления на римските папи от догмите и каноните на Църквата. Зараждане на Реформацията
22-ри час	История на Христовата Църква: Реформация. Зараждане на протестантизма
23-ти час	История на Христовата Църква: протестантизъм - основни черти
24-ти час	Развитие на римокатолицизма и протестантизма до 20-ти век
25-ти час	Съвременен състояние на християнските вероизповедания
26-ти час	Църковнославянско четене
27-ми час	Православен молитвослов. Православни песнопения
28-ми час	Канон и догмат в Православната църква
29-ти час	Християнски ереси и лъжеучения
30-ти час	Светите Вселенски събори и установяването на канона на Църквата
31-ви час	Бог - Един по Същество
32-ри час	Свойства на Бога: самобитност, вседеприсъствие, вечност, неизменяемост
33-ти час	Свойства на Бога: свойства на Божия ум, на волята Божия и на чувствата Божии
34-ти час	Бог - Троичен по Лица. Съдържание на догмата за Светата Троица
35-ти час	Православното учение за Бога-Отца

36-ти час	Православното учение за Божия Син
37-ми час	Православното учение за Светия Дух
38-ми час	Бог - Творец на всичко видимо и невидимо и Промислител за света и човека
39-ти час	Църковнославянско четене
40-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения
41-ви час	Бог - Изкупител
42-ри час	Бог - Осветител. Божия благодат
43-ти час	Божията благодат и свободата на човека
44-ти час	Пролетно-летни църковни празници: кратък преглед
45-ти час	Летно-есенни църковни празници: кратък преглед
46-ти час	Есенно-зимни църковни празници: кратък преглед
47-ми час	Православен молитвослов. Православни песнопения
48-ми час	Свойства на Църквата: единство, святост, съборност и апостолство
49-ти час	Небесна и земна Църква
50-ти час	Почитане на св. икони и на св. мощи
51-ви час	Молитви за починалите. Православната задушница
52-ри час	Бог - Изпълнител на Своите определения за света и човека
53-ти час	Време и признаци на Второто Христово пришествие
54-ти час	Възкресение на мъртвите
55-ти час	Жизнерадостен характер на Православието
56-ти час	Църковнославянско четене
57-ми час	Православен молитвослов. Православни песнопения

58-ми час	Църковният празник Петдесетница
59-ти час	Църковният празник Св. Дух
60-ти час	Православната енория

III. Резултати на обучението:

Задълбочено разбиране на същността и характера на православно учение чрез знанията за историческата и догматическата основа на Православието, както и умения за отличаване на главните черти на римокатолицизма и протестантизма от тези на Православната Църква.

5-та година на обучение

(1 час седмично, 30 часа за учебна година)

I. Цели на обучението:

1. Разширяване на познанията за историческото развитие и за главните белези на учението и практиката на римокатолицизма и протестантизма в отличие от автентичното наследство на Православната църква
2. Придобиване на начални умения за разпознаване на езическите и сектантските учение в отличие от Христовото учение чрез уроците за протестантизма и сектантството
3. Придобиване на умения за по-задълбочено разбиране на православно богослужение и молитвен живот чрез занятията по църковнославянски език, по православен молитвослов и православни песнопения
4. Задълбочаване на познанията за богооткровения и човешкия характер на Свещеното Писание чрез уроците по старозаветна и новозаветна херменевтика
5. Осъзнаване на практическия социален характер на Православието и неговата роля в съвременното общество чрез занятията за православно мисия (православно свидетелство) в света

II. Тематично съдържание:

Часове	Учебен материал
--------	-----------------

1-ви час	Богослужебен кръг в православната църковна година
2-ри час	Неподвижните и подвижните църковни празници в Православната Църква
3-ти час	Православната Църква сред другите християнски вероизповедания
4-ти час	Православен молитвослов и православни песнопения. Църковнославянско четене
5-ти час	Основни белези на Римокатолицизма
6-ти час	Римокатолическото учение за първородния грях и за Дева Мария
7-ми час	Римокатолическото учение за главенството на папата и за тайнствата в Църквата
8-ми час	Съвременно състояние на Римокатолицизма
9-ти час	Свещено Писание и Свещено Предание
10-ти час	Състав на старозаветните свещени книги. Канонични и неканонични старозаветни книги
11-ти час	Съдържание на законодателните и историческите старозаветни книги
12-ти час	Съдържание на дидактическите и пророческите старозаветни книги
13-ти час	Състав на новозаветните свещени книги. Евангелието
14-ти час	Деяния на светите апостоли
15-ти час	Съборните послания на светите апостоли
16-ти час	Посланията на св. апостол Павел
17-ти час	Откровението на св. ев. Йоан
18-ти час	Православен молитвослов и православни песнопения. Църковнославянско четене
19-ти час	Основни белези на Протестантизма

20-ти час	Протестантското учение за първородния грях и за тайнствата
21-ви час	Протестантското учение за земната и небесната църква
22-ри час	Съвременно състояние на протестантизма
23-ти час	Християнство и сектантство. Ереси и лъжеучения от първите векове на християнството
24-ти час	Сектантски учения на основата на протестантизма: 19 и нач. на 20 век
25-ти час	Съвременни сектантски учения и движения на протестантска основа
26-ти час	Православен молитвослов и православни песнопения. Църковнославянско четене
27-ми час	Православната мисия в света: Православни сдружения и братства
28-ми час	Православната мисия в света: православно свидетелство сред неправославни християни
29-ти час	Православната мисия в света: православно свидетелство сред нехристияни
30-ти час	Православната енория

5-та година на обучение

(2 часа седмично, 60 часа за учебна година)

Часове	Учебен материал
1-ви час	Богослужебен кръг в православната църковна година
2-ри час	Неподвижни празници в Православната Църква
3-ти час	Подвижни празници в Православната църква
4-ти час	Православието и другите християнски вероизповедания

5-ти час	Църковнославянско четене
6-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения
7-ми час	Римокатолицизъм: зараждане и основни белези
8-ми час	Римокатолицизъм: учението за първородния грях
9-ти час	Римокатолицизъм: учението за св. Дева Мария
10-ти час	Римокатолицизъм: ватикански събори
11-ти час	Съвременен състояние на римокатолическата църква
12-ти час	Свещено Писание и Свещено Предание
13-ти час	Състав на старозаветните свещени книги. Канонични и неканонични старозаветни книги
14-ти час	Съдържание на Петокнижието
15-ти час	Съдържание на историческите старозаветни книги
16-ти час	Съдържание на дидактическите старозаветни книги
17-ти час	Пророци в Стария Завет: 4-та "големи" и 12-те "малки" пророци
18-ти час	Съдържание на пророческите старозаветни книги
19-ти час	Откъси от пророческите старозаветни книги, свидетелстващи за новозаветни събития и пророчества
20-ти час	Църковнославянско четене
21-ви час	Православен молитвослов. Православни песнопения
22-ри час	Състав на новозаветните книги. Четириевангелие
23-ти час	Съдържание на евангелията от Матей, Марк, Лука и Йоан
24-ти час	Съдържание на книгата Деяния на светите апостоли
25-ти час	Съдържание на сборните послания на светите апостоли
26-ти час	Съдържание на посланията на св. апостол Павел

27-ми час	Съдържание на книгата Откровение
28-ми час	Славянската Библия
29-ти час	Българската Библия
30-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения
31-ви час	Зараждане на протестантизма. Протестантски символически книги
32-ри час	Протестантското учение за първородния грях
33-ти час	Протестантското учение за тайнствата
34-ти час	Протестантското учение за земната и небесната църква
35-ти час	Протестантски движения през 19-ти и 20-ти век
36-ти час	Съвременно състояние на протестантизма
37-ми час	География на християнството: страни с преобладаващо православно население
38-ми час	География на християнството: страни с преобладаващо римокатолическо население
39-ти час	География на християнството: страни с преобладаващо протестантско население
40-ти час	География на християнството: страни със смесено християнско население
41-ви час	География на християнството: християнството в традиционно нехристиянски страни
42-ри час	Църковнославянско четене
43-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения
44-ти час	Християнство и сектантство. Ереси и лъжеучения от първите векове на християнството
45-ти час	Сектантски учения на основата на протестантизма: 16-19 век
46-ти час	Сектантски учения на основата на протестантизма: 19-20 век

47-ми час	Сектантството през 20-ти век
48-ми час	Съвременни сектантски учения и движения
49-ти час	Религия и наука. Съвременни теософски движения
50-ти час	Следпасхалните недели: неделя Томина
51-ви час	Следпасхалните недели: неделя на св. Мироносици
52-ри час	Следпасхалните недели: неделя на разслабения
53-ти час	Следпасхалните недели: неделя на самарянката
54-ти час	Следпасхалните недели: неделя на слепия
55-ти час	Следпасхалните недели: неделя на св. Отци от I вселенски събор
56-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения
57-ми час	Православната мисия в света: православни сдружения и братства
58-ми час	Православната мисия в света: православно свидетелство сред неправославни християни
59-ти час	Православната мисия в света: православно свидетелство сред нехристияни
60-ти час	Православната енория

III. Резултати на обучението:

Формирането на твърд в своята вяра и практика православен характер чрез по-задълбоченото разбиране на Христовото учение в неговите Божествени (Свещено Писание и Свещено Предание) и исторически (трите християнски изповедания и сектантството) основания.

6-та година на обучение

(1 час седмично, 30 часа за учебна година)

I. Цели на обучението:

1. Утвърждаване на съзнанието за времевите и пространствените граници на религията в нейното земно измерение чрез уроците за административните основания на Църквата и по-конкретно на БПЦ
2. Разширяване на религиозния светоглед чрез занятията за същността и произхода на религията и за главните белези на световните (разпространените в повече от една държава) религии
3. Придобиване на начални познания за исторически разпространили се сред някои части на нашия народ други религиозни учения, преди всичко на юдаизма и исляма
4. Осъзнаване на рационалната и социалната основа на религията чрез занятията от областта на християнската апологетика и нравственото богословие
5. Затвърждаване на уменията за по-задълбочено разбиране на православното богослужение и молитвен живот чрез занятията по църковнославянски език, по православен молитвослов и православни песнопения

II. Тематично съдържание:

Часове	Учебен материал
1-ви час	Православието като утвърждение на истината в света
2-ри час	Административни основания на БПЦ. Православните епархии в нашата страна
3-ти час	Епископат на БПЦ. Православните храмове и православните манастири в нашата страна
4-ти час	Енории и архиерейски наместничества. Църковни настоятелства
5-ти час	Църковно-народен събор. Патриаршески избирателен църковно-народен събор
6-ти час	Ведомства на църковните власти: на св. Синод, на патриарха, на църковно-народния събор, на епархийския архиерей, на епархийския съвет, на архиерейските наместници и на свещениците
7-ми час	Единство на духовната и административната власт на БПЦ

8-ми час	Православен молитвослов и православни песнопения. Църковнославянско четене
9-ти час	Същност на религията. Произход. Древни религии
10-ти час	Световни религии: конфуцианство
11-ти час	Световни религии: таоизъм
12-ти час	Световни религии: будизъм
13-ти час	Световни религии: шинтоизъм
14-ти час	Православен молитвослов и православни песнопения. Църковнославянско четене
15-ти час	Юдаизъм: история и съвременно състояние
16-ти час	Юдаизъм: основни белези на неговото учение и на съвременната религиозна практика
17-ти час	Ислям: история и съвременно състояние
18-ти час	Ислям: основни белези на сунизма
19-ти час	Ислям: основни белези на шиизма
20-ти час	Ислям: съвременно състояние и държавно разпространение
21-ви час	Юдаизмът и ислямът в историята на нашата страна
22-ри час	Православен молитвослов и православни песнопения. Църковнославянско четене
23-ти час	Рационални основания на религията. Доказателства за Божието битие
24-ти час	Нравствено доказателство за Божието битие
25-ти час	Знание и вяра. Наука и религия
26-ти час	Хуманизъм и религия
27-ми час	Съвременните общества и религията
28-ми час	Православен молитвослов и православни песнопения.

	Църковнославянско четене
29-ти час	Социална основа на Православието
30-ти час	Православната мисия в света

6-та година на обучение

(2 часа седмично, 60 часа за учебна година)

Часове	Учебен материал
1-ви час	Православието като утвърждение на истината в света
2-ри час	Административни основания на Църквата
3-ти час	Административни основания на БПЦ
4-ти час	Православните епархии в нашата страна
5-ти час	Епископат на БПЦ. Свети Синод на БПЦ
6-ти час	Православните храмове и православните манастири в нашата страна
7-ми час	Православната енория
8-ми час	Архиерейските наместничества
9-ти час	Църковни настоятелства
10-ти час	Църковнославянско четене
11-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения
12-ти час	Църковно-народен събор
13-ти час	Патриаршески избирателен църковно-народен събор
14-ти час	Ведомства на църковните власти
15-ти час	Единство на духовната и административната власт на Църквата

16-ти час	Единство на духовната и административната власт на БПЦ
17-ти час	Същност на религията
18-ти час	Произход на религията
19-ти час	Древни религии
20-ти час	Световни религии: конфуцианство
21-ви час	Световни религии: таоизъм
22-ри час	Световни религии: будизъм
23-ти час	Световни религии: шинтоизъм
24-ти час	Световни религии: маздеизъм
25-ти час	Християнство и източни религиозни учения: синкретизъм и секти на основата на източни култове и религии
26-ти час	Църковнославянско четене
27-ми час	Православен молитвослов. Православни песнопения
28-ми час	Неделите след Петдесетница: неделя на всички светии
29-ти час	Неделите след Петдесетница: неделя на всички български светии
30-ти час	Неделите след Петдесетница: неделя на св. Отци от 6-те Вселенски събори
31-ви час	Неделите след Петдесетница: неделя на Въздвижението на св. Кръст Господен
32-ри час	Монотеистични религии: юдаизъм. Кратка история. Формиране на юдейското религиозно учение
33-ти час	Монотеистични религии: юдаизъм. Състав на юдейските свещени книги. Талмуд
34-ти час	Монотеистични религии: юдаизъм. Равинат. Еврейски празници
35-ти час	Монотеистични религии: ислям. Кратка история. Формиране на

	ислямското религиозно учение
36-ти час	Монотеистични религии: ислям. Сунизъм и шиизъм
37-ми час	Монотеистични религии: ислям. Религиозно законодателство: шариат
38-ми час	Монотеистични религии: ислям. Основни сведения за Корана. Съдържание на 114-те сури
39-ти час	Монотеистични религии: ислям. Главни мюсюлмански празници
40-ти час	Монотеистични религии: ислям. Съвременно състояние и държавно разпространение
41-ви час	Юдаизмът и ислямът в историята на нашия народ
42-ри час	Църковнославянско четене
43-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения
44-ти час	Рационални основания на религията
45-ти час	Доказателства за Божието битие
46-ти час	Неизбежност на нравствения закон в човека. Нравствено доказателство за Божието битие
47-ми час	Отношението между знание и вяра
48-ми час	Отношението между наука и религия
49-ти час	Отношението между хуманизма и религията
50-ти час	Епохата на Просвещението и религията
51-ви час	Държавни основания на религията
52-ри час	Европа и християнството през 19-ти и нач. на 20-ти век
53-ти час	Християнството в Европа през 20-ти век
54-ти час	Съвременните общества и християнството

55-ти час	Църковнославянско четене
56-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения
57-ми час	Социални основания на религията
58-ми час	Социални основания на християнството
59-ти час	Социални основания на Православието
60-ти час	Православната мисия в света

III. Резултати на обучението:

Утвърждаване на православния християнски характер в младата личност чрез разширените познания за другите религии (и показване истинността и непреходността на Православието) и за административните основания на Църквата

7-ма година на обучение

(1 час седмично, 30 часа за учебна година)

I. Цели на обучението:

1. Придобиване на основни знания и умения в областта на отношенията Църква-държава и на съвременната секуларна култура във взаимоотношенията ѝ с Православната Църква
2. Задълбочаване на познанията за историята и преводите на старозаветните и новозаветните свещени текстове и придобиване на начални умения за различаване на сходствата и различията в отделните преводи на библейските текстове
3. Запознаване с главните православни богослужебни книги и с православната химнология като основа на православното богослужение и църковна практика

4. Осъзнаване на божественото и душевното (психологическото) в човека като духовно-нравствена основа на личността, мислеща и твореща (действаща) в конкретната социална среда и в молитвения живот

5. Показване на общественото назначение на православното учение и практика в живота на християнина в конкретната социална обстановка

II. Тематично съдържание:

Часове	Учебен материал
1-ви час	Административни основания на Църквата
2-ри час	Църква и държава. Цел и свойства на Църквата. Същност и цел на държавата
3-ти час	Права и свободи в държавата. Право и свобода в Църквата
4-ти час	Съвременно състояние на Църквата и на секуларната държава
5-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения
6-ти час	Свещено Писание и Свещено Предание. История на старозаветния библейски текст
7-ми час	Преводи на старозаветните текстове. Славянският превод на Стария Завет
8-ми час	История на новозаветния библейски текст. Преводи на новозаветните текстове. Славянският превод.
9-ти час	Нови преводи на Библията. Сходства и различия в отделните преводи.
10-ти час	Богослужбни книги. Православният типик, служебник, молитвослов и православният требник
11-ти час	Основи на източно-църковната химнология. Източно-църковните напеви на отделните гласове
12-ти час	Тропарически и стихирарически напеви. Образци

13-ти час	Работа с минея и октоиха. Прилагане на осемте гласа
14-ти час	Православното пеене в миналото и днес. Хорово пеене
15-ти час	Нравствени основи на религията
16-ти час	Човекът като духовно-нравствено същество
17-ти час	Грях - същност и последици
18-ти час	Добродетели и пороци
19-ти час	Естествена и религиозна нравственост. Съвестта в човека
20-ти час	Любовта като основно начало на нравствеността. Любов към Бога, към ближните и към себе си
21-ви час	Евангелската любов и нейното земно практическо измерение
22-ри час	Православен молитвослов. Православни песнопения
23-ти час	Познавателни процеси в човека. Степени на познание. Степен на Богопознанието
24-ти час	Психологически основи на религията: религиозна потребност и религиозно чувство
25-ти час	Вяра и убеденост. Нравствена свобода и нравствена отговорност
26-ти час	Православният християнин и светът: милосърдие и благотворителност
27-ми час	Православният християнин и светът: пример и съблазън; целомъдрие и чест, авторитет и свобода
28-ми час	Православният християнин и светът: семейство и секуларна култура

29-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения
30-ти час	Православните общества в съвременността

7-ма година на обучение

(2 часа седмично, 60 часа за учебна година)

Часове	Учебен материал
1-ви час	Административни основания на Църквата
2-ри час	Административни основания на БПЦ
3-ти час	Църква и държава
4-ти час	Цел и свойства на Църквата
5-ти час	Същност и цел на държавата
6-ти час	Права и свободи в държавата. Право и свобода в християнството
7-ми час	Секуларен характер на съвременните християнски държави
8-ми час	Отношенията между Църквата и съвременната секуларна държава
9-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения
10-ти час	Православни треби: водосвет
11-ти	Православни треби: молебени при различни случаи

час	
12-ти час	Православни треби: панихида
13-ти час	Православни треби: обручение и венчание
14-ти час	Православни треби: молитви и благославяния при различни случаи
15-ти час	Свещено Писание и Свещено Предание
16-ти час	История на старозаветния свещен текст
17-ти час	Преводи на старозаветните текстове
18-ти час	Славянският превод на Стария Завет
19-ти час	История на новозаветния свещен текст
20-ти час	Преводи на новозаветните текстове
21-ви час	Славянският превод на Новия Завет
22-ри час	Синодалните издания на Библията
23-ти час	Нови преводи на Библията. Сходства и различия в отделните преводи
24-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения
25-ти час	Богослужбни книги
26-ти час	Православният типик, служебник, молитвослов и требник

27-ми час	Православният часослов, октоих, миней, напрестолно евангелие, апостол
28-ми час	Православният катавасийник, псалтир, триод и каноник
29-ти час	Основи на източно-църковната химнология
30-ти час	Източно-църковни напеви на осемте гласа
31-ви час	Тропарически и стихирарически напеви на осемте гласа. Образци. Прилагане
32-ри час	Подобни напеви на осемте гласа. Образци. Прилагане
33-ти час	Работа с миней и октоиха. Прилагане на гласовете
34-ти час	Православното пеене в миналото и днес. Хорово пеене
35-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения
36-ти час	Нравствени основи на религията
37-ми час	Човекът като духовно-нравствено същество
38-ми час	Грях - същност и последици
39-ти час	Добродетели и пороци
40-ти час	Естествена и религиозна нравственост
41-ви час	Съвестта в човека
42-ри час	Любовта като основно начало на нравствеността

43-ти час	Любов към Бога, към ближния и към себе си
44-ти час	Евангелската любов и нейните земни измерения
45-ти час	Познавателни процеси в човека
46-ти час	Степени на познание в човека. Степен на Богопознанието
47-ми час	Психологически основи на религията. Религиозно чувство и религиозна потребност
48-ми час	Вяра и убеденост
49-ти час	Нравствена свобода и нравствена отговорност
50-ти час	Православен молитвослов. Православни песнопения
51-ви час	Православният християнин и светът: милосърдие и благотворителност
52-ри час	Православният християнин и светът: пример и съблазън
53-ти час	Православният християнин и светът: целомъдрие и чест
54-ти час	Условия за църковен брак. Родства
55-ти час	Православният християнин и светът: авторитет и свобода
56-ти час	Православният християнин и светът: семейството
57-ми час	Православният християнин и светът: секуларната култура
58-ми час	Православният християнин и светът: религиозното образование - граници на приложимост

59-ти час	Православният християнин и светът: взаимоотношения между религиозното и светското образование. Образованост и възпитаност
60-ти час	Православните общества в съвременния свят

III. Резултати на обучението:

Формиране на истински православен светоглед и характер в младите, способстващ за утвърждаване на нашето общество в семейството на другите европейски народи като самобитно и същевременно общохристиянско общество-носител на автентичното Христово учение и църковна практика.

Валентин Кожухаров

Православен богословски факултет
при ВТУ "Св. св. Кирил и Методий"

гр. Велико Търново

Програмата по Вероучение е издадена от Великотърновска митрополия в нейното издание "Търновски епархийски вестник", бр. 2/2002 г., стр. 1-12 и е препоръчана за преподаване в неделните училища на Великотърновска епархия.